

עטרת תפארת

במחיצת רבינו הגדול מרן בעל אילת השחר זצוקללה"ה
טור שבעי מהחברותא הגרמ"י שניידר שליט"א

יום

הכיפורים

◆◆◆

שנת

תשפ"א

◆◆◆

גליון 119

עשרת ימי תשובה

מהיכן יש לגבירים אוכל?

ומחבב הי' רבינו את אמרתו של קדוש ישראל מסלנט זצוק"ל, שאמר שיש לו פליאה גדולה, **מאין יש לגבירים מה לאכול?** הרי הגביר בטוח שאוכל לא יחסר לו, כי זה כסף קטן. ולא חושב לבקש את זה מהקב"ה, רק על העסקים הגדולים הוא מתפלל שיצליחו, **א"כ האיך זוכה לאוכל יום יום, בלי שמתפלל ע"ז?**

וכך הי' חי רבינו כל הזמן, בכל נושא שיהיה, שצריך לעשות רק מה שמחוייבים מחמת השתדלות, ומה שיקרה אח"כ, זה רק ביד ה'.

ריבוי ההשתדלות מזיק

ואינו יכול לשכוח בנוגע לרישום לשיבתו הק' "ארחות תורה", בשנים הראשונות להקמתה, שלא רצה שיעשו רישום, ופעם אחת התחנן לפניו **ידידו היקר הר"ר יהודה פורת שיחי' [שהי' שותף גדול בהקמת הישיבה הק']**, שיסכים רבינו שיעשו רישום לשיבה, ואמר לו **רבינו מי שנגזר עליו שיבוא ללמוד בישיבה, יבוא גם בלי רישום, ומי שלא נגזר שיבוא, לא תועיל שום השתדלות.**

[והי' בחור אחד, שלאחר תחנונים רבים, הסכים רבינו שישכנעו אותו לבוא, ואותו בחור לא הגיע, אלא הלך לישיבה אחרת, ובאמצע החורף לא הי' מרוצה להיכן שהלך, ובא לבקש שיקבלוהו לכאן. ואז אמר רבינו, **תראו, משמים גזרו עליו שילמד בישיבה, רק בגלל שהרביתם בהשתדלות, עשה הקב"ה שילך קודם למקום אחר, יוצא שרק גרמתם לו צער במה שעשיתם השתדלות].**

מה שנגזר מגיע בכל אופן

וכך הי' אומר רבינו על הרבה דברים בשטח החיים, "לא להרבות בהשתדלות", כי מה שנגזר עליך, יבוא בין כה וכה. ולפני הרבה שנים, בא יקירנו הד"ר הר"ר **שמואל שוראקי שיחי'**, שזוכה להציל רגלים וכדו' של הרבה אנשים, כשעומדים ח"ו ח"ו לכורתם רח"ל, מפני נמק וכדו'. ופעם אחת הגיע לרבינו שמפרסמים כנגדו שהוא לא טוב וכו', ושאל אם להגיב על זה, כדי להסביר את האמת. אמר לו רבינו, **מה הענין, הרי מי שנגזר עליו שתפארת אותו, יגיע אליך מכל מקום, ומי שלא נגזר עליו שתציל אותו, לא יועילו הכתבות.**

ודבר פלא ראיתי בעיני, שישבתי ולמדתי אתו במשרדו, ולפתע הגיע יהודי מצפת, ומבקש שיראה אם יכול לעזור לו. שאל אותו הד"ר שוראקי מאיפה שמעת עלי? עונה אותו יהודי **ראיתי עליך כתבה במקום פלוני,** ואמר לו הרופא הרי כתוב שם נגדי? אמר לו החולה, **מה זה מעניין אותי מה כתבו נגדך, אני ראיתי שכתוב שאתה יודע להציל רגלים, ובאתי אליך.**

הכל קצוב

אמרו חז"ל בביצה (דף ט"ז ע"א) כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט, והוצאת בניו לתלמוד תורה.

ופרש"י כל מזונותיו של אדם, כל מה שעתיד להשתכר בשנה, שיהא נזון משם, קצוב לו, כך וכך ישתכר בשנה זו, **ויש לו ליזהר מלעשות יציאה מרובה,** שלא יוסיפו לו שכר למזונות אלא מה שפסקו לו.

היסוד הגדול הוא לדעת "שהכל" קצוב, ולא משנים את ההקצבה במשך השנה, רק בהוצאות שבת ותורה וכו', וממילא מובן שימים אלו, הם הימים שעל האדם להשקיע בעיקר.

וכמובן מה יש לעשות בימים אלו, תפילה, תשובה, צדקה, שהם קובעים את כל העתיד.

ואם בנוגע למזונות כך, מה יש לדבר על שאר עניני האדם, כגון בריאות, ושאר כל הדברים שצריך האדם כדי שיוכל לעבוד את בוראו כראוי, בלי הפרעות.

ולמעשה קשה לכתוב בימים כאלו, אך מפני שאומרים שיש בזה תועלת, אי אפשר להימנע מלזכות את הרבים, שזה הדבר המועיל הכי הרבה, לזכות בדין, לכן נשתדל לכתוב, אך בכל זאת הוני מתנצל אם הדברים לא יהיו מסודרים כראוי.

אמונה אמיתית

ראשית הכל "אמונה", וכמו שפותח הרמב"ם את ספרו היד החזקה, **יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי וכו'.** וברור לכל שבלי זה לא מתחיל כלום!

אמנם לזכות לאמונה אמיתית, זה לא כ"כ פשוט. וכפי שהתבטא פעם אחת רבינו, שוכנס לפניו ראש ישיבה חשוב, והתלונן שהיה "חודש שלם" בארצות הברית, ולא הצליח כמעט לגייס כסף.

והי' תמה רבינו, **אם הוא נשאר שם חודש ימים, האיך הוא רוצה שישגי תרומות, הרי הוא שוכח לגמרי מהקב"ה? כי אם הוא מחכה שהקב"ה ידאג לו, בשביל מה הוא יושב שם כ"כ הרבה זמן? האם לרבונו של עולם אין אפשרות להביא לו את כל מה שצריך, בכמה ימים?**

ואם אינו טועה, הזכיר אז את מה שמספר החובת הלבבות, שהי' פרוש אחד שנסע למרחוק בשביל פרנסתו, ופגש אותו אמגושי (כומר) אחד, ושאל את הפרוש מה מעשיך, ואמר **שעובד את הקב"ה שמלא כל הארץ כבודו, והוא הזן ומפרנס לכל.** תמה אותו אמגושי, א"כ למה הרחקת ליסוע מביתך, וכי הקב"ה אינו יכול לפרנסך במקומך, ומיד חזר לביתו.

וראיתי בעיני את דברי רבינו הקדוש, כי מי שנגזר שיבוא, יבוא, ועד כדי כך שהגיע מכוח כתבה שנכתבה נגדו, מוראדיג!

והמתבונן יכול לראות דברים כאלו, הרבה פעמים, שאם הולך בדרך הישר, זוכה שגם "אויביו" ישלימו עמו, וממקום שנראה שעושים כנגדו, משם צומחת הישועה.

השתדלות לפעמים מקלקלת

ובענין השתדלות, יש להזכיר דבר נורא שמביא הבית הלוי בקונטרס הנפלא "מצות הבטחון", שאדם ראה ביצים, וחשב לתומו שהם ביצים שיוכלו להוציא אפרוחים, וחיממן עד שנבקעו, ומה יצא מהם - נחשו! שקם והזיק אותם..

נמצא שההשתדלות היתה רק להרע לו, ע"ש דברים נשגבים בגדרי הבטחון וההשתדלות.

וה' אומר רבינו ש"באמירת תהלים" יוצאים ידי חובת השתדלות... אשרי עין ראתה כמה השקיע רבינו באמירת תהלים יום יום.

הקושי של רבינו להרדם בליל יו"כ

וכעת בעמדנו סמוך ונראה ליום הקדוש, יום כפרה וסליחה, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.. עיקר מה שצריך לדאוג שנזכה לכפרה.

וכמה ה' רבינו חוזר ואומר בהתעוררות עצומה, את דברי מרן קדוש ישראל מסלנט זצוק"ל שאדם יכול לחיות שמונים, תשעים, ואפילו מאה שנה! ולא זכה ליום כיפור אחד... פחד נורא. כי אינו מכפר בלי תשובה.

ומבהיל לחשוב, מה היתה דאגתו של רבינו, בליל יום כיפור. מה שאמר לי בפירוש, שאינו יכול להירדם בליל יום כיפור, כי פוחד שמא לא יזכה לחיות עד עלות השחר, ולא יזכה לכפרה, כי כפרה בעצם היום הזה היא.

רבותי, הבה נתעורר, אם זה היה מטריד את רבינו עד כדי כך, מה נענה אנן אבתריה.

עם ה' חזקו ונתחזקה, וקיראו אל האלוקים בחזקה, ונראה לקבל עלינו עול תורה ומצות כראוי, ובחרטה על העבר, וקבלה על העתיד, באמת! נזכה לכפרה וטהרה שלימה.

כח יום כיפור אחד!!!

ורצוני להביא דבר נפלא בענין יום כיפור לרחוקים, שסיפר לי הרה"ג ר' אברהם צבי טוב שליט"א בימים אלו מעשה נורא עם רבינו זצוק"ל.

וכך ה' המעשה, בנו הבה"ח חיים בן ציון זצ"ל שה' חולה גדול מאד, לקחוהו פעם לטיסה במסוק בשמי הארץ, והטיס ה' אדם רחוק מאד מיהדות, אך התפעל מאד מהאישיות של חיים, הן כל הברכות שבירך, וכל הזמן תודה רבה על כל פרט, ונקשר עמו.

וביקש ממנו חיים שיצום יום כיפור אחד, והסכים. ולאחר תקופה, נהרג הטייס רח"ל.

וחיים רצה ללמוד משניות בשבילו, אך אביו יבלחט"א הגרא"צ שיחי' בא לרבינו ושאל אם לאדם רחוק כזה מיהדות, יועיל לימוד משניות.

שאל אותו רבינו האם הוא צם פעם אחת ביום כיפור? וכשהשיבו בחיוב, אמר א"כ יועילו לו המשניות, מוראדיג!

כמה מהנהגות רבינו לימים אלו

ה' נוהג לעשות כפרות עם כסף.

וה' עושה בדרך כלל אחרי שחרית בערב יום כיפור.

לא הקפיד לקחת דוקא מס' 18, אלא לפעמים ה' לוקח שטר של 200 ש"ח, ולפעמים 100 דולר.

ופעם שאלתיו אם עושה על ח"י שקלים, והשיב לי במתק לשונו, איך מיין אז איך בין ווערט אביסל מערר, פי' אני חושב שאני שוה קצת יותר.

לא ה' אוכל מאכל חלבי, [דייסא, שה' רגיל] גם בבוקר עיזכ"פ, רק תפוחי אדמה.

ה' נוהג לאכול סעודה בשרית לפני חצות, ואח"כ הולך למנחה גדולה, ואח"כ למקוה.

היו שנים שה' עומס נורא בדלת בערב יזכ"פ לברכת גוט יאהר, עד שבקושי הספיק לאכול כזית ומעט מרק בסעודה המפסקת, ורץ לכל נדרי בישיבתו הק' "גאון יעקב". ושנה אחת הגיע כמה דקות לפני השקיעה, ואמר שמספיק פעם אחת לפני השקיעה, שזה עיקר ההתרה, ומה שאומרים ג' פעמים, הוא רק מנהג.

ה' נשאר עד אחרי כל ספר היחוד, ואח"כ הולך הביתה, ומדבר בלימוד.

ה' הולך רק עם גרבים.

פעם אחת דרך בטעות על מעט מים, שהיו בדרך, ומיד הוריד את הגרב, מחשש סחיטה, וזרקה לארץ.

הרבה פעמים, היו מפריעים לו באמצע הלילה, עם שאלות של סוף מס' יומא. וה' אומר בשם החזו"א והסטייפלר זצוק"ל שאין להתייחס לזה בדורנו.

נטל ידיו ג' פעמים בצאתו מבית הכסא, וביאר דאף שאין חיוב ליטול ג"פ, אבל אחרי רחיצה ראשונה, אין רחיצה אחר רחיצה, ומותר.

עד השנים האחרונות ממש, ה' משתחוה ונופל לארץ, באמירת "כורעים", עד ששנה אחת קיבל מזה כמין סחרחורת.. והפסיק.

לא רצה שיתחילו נעילה מדאי מוקדם, אף שמרויחים בזה ברכת כהנים, [מפי הרה"ר י' יצחק פוקס שליט"א].

וכן אמר שאין ראוי לרוץ בנעילה, כדי להספיק ברכת כהנים לפני השקיעה.

ה' ממתין במוצאי יזכ"פ להבדלה, עד ה"זעקסטיל", היינו שתי שעות זמניות, שמדד מהנץ עד השקיעה. ולפעמים ה' בערך בשעה שבע וחצי.

והרבנית ע"ה היתה שומעת הבדלה בישיבת פוניבז', שהיתה מתפללת שם הרבה שנים.

בשנים קדמוניות, ה' מתחיל לחפש אתרוג במוצאי יזכ"פ, וה' בא חדב"ג הגאון הגדול רבי זאב ברלין שליט"א עם אתרוגים שבחר אצל הרה"ג ר' מיכאל שטוקמן זצ"ל. כמו כן היו באים הנכדים במוצאי יזכ"פ לחדש את הסוכה, במוצאי יזכ"פ.

והיו מורידין לגמרי את כל הסכך, שה' מונח שם כל השנה, ומחזירין אותו.

סוכתו היתה מסוככת, בכמה שכבות של קני במבוק. ובשנים מאוחרות יותר, שלחו מהעירי' ענפי דקל, וה' מניח גם קצת מהן על הבמבוק.

וכשהיינו ילדים, שאלנו הרי לא רואים את הכוכבים דרך הסכך, וכמדומני שלא השיב, רק חיין.

יתן השי"ת שנזכה לכתיבה וחתימה טובה, ולכפרה אמיתית, ותהי' השנה הזאת הבאה עלינו לטובה, שנה שכולה הארת פניו ית"ש אלינו ועל כל עמו ישראל, ויחוס וירחם את פליטת עמו.

ונזכה לקיים שמיטה כהילכתה, שהיא הכח הגדול בפרט בתקופה זו, כפי שאומר כל הזמן מרן רשכבה"ג שר התורה שליט"א, ונזכה לביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.